

Trendom v silážovaní je spájanie pracovných operácií

V rozhovoroch súvisiacich s témou výroby bielkovinových siláží sme sa doteraz nevenovali tak intenzívne technickým aspektom ako tentokrát. To preto, že do rubriky rozhovor sme si pozvali obchodného zástupcu firmy Pöttinger pre SR Ing. Juraja Kanderu.

Slovenskí farmári investovali v ostatných rokoch značné finančné prostriedky do modernizácie svojich liniek na výrobu objemových krmív. Ako sme na tom v porovnaní s našimi najbližšími susedmi?

Nebude to najlepšia správa ale musím, bohužiaľ, konštatovať, že Slovensko ostatných 6-7 rokov stagnovalo v modernizácii krmných liniek. Spomedzi krajín V-4 nám patrí, bohužiaľ, tretie až štvrté miesto a to nie je veľmi lichotivé. Pre nás by mala byť vzorom Česká republika, kde nedochádza k takým veľkým zmenám prístupu k poľnohospodárom v súvislosti so striedaním vlád. Tu pochopili, že poľnohospodárstvo je živý organizmus, ktorý potrebuje prostredie bez náhlych zmien. Nechcem byť však úplne pesimistický: Aj u nás sa nájdu špičkové farmy, ktoré môžu slúžiť ako vzor aj v tomto smere. Sme radi, že sa na túto úroveň dostali aj s našou pomocou.

Vráťme sa k technickým otázkam. Aké sú najnovšie trendy vo výrobe konzervovaných bielkovinových krmív?

V ostatnom čase badať snahu o znižovanie počtu pracovných operácií ich spájaním. Napríklad niektorí farmári majú snahu vynechávať zhŕňanie krmovín do riadkov a hľadajú zariadenia, ktoré pokosenú hmotu nariadkujú priamo pri jej kosení. Zariadenia, ktoré to umožňujú, majú v sebe kondicionér. Ten pokosenú hmotu naruší a následne je smerovaná tak, aby bola priamo uložená do riadkov.

Všeobecná tendencia skoršej kosby porastov krmovín umožňuje intenzívnejšie využitie porastu (leguminóz i tráv) pri vyššom obsahu základných živín a vyššia výška strniska zas umožňuje redukovat' riziko, že sa do pokosenej hmoty dostane nežiaduca pôda, ktorá znehodnocuje krmivo. Tiež sa o 5 % zníži obsah popolovín, prispieva k veľmi vysokej kvalite krmíva. Vysoká kvalita krmív je jednou z nevyhnutných podmienok presadenia sa farmárov na zahraničných trhoch (najmä pokiaľ ide o dodávky mlieka), pretože základom ekonomickej výroby je stabilná kvalita surovín vstupujúcich do



Ing. Juraj Kander, obchodný zástupca firmy Pöttinger pre SR

„výrobného“ procesu v prvovýrobe mlieka (ale aj každej inej agrokomydity). Tento trend už, našťastie, pochopili manažéri špičkových podnikov.

Vyššia výška strniska je, samozrejme, aj dobrou prevenciou proti „vypáleniu“ pokoseneho porastu v období veľmi suchého a horúceho počasia. Nehovoriac o tom, že vyššie strnisko predstavuje menšie riziko, že pri kosení „chytíte“ do stroja kamene.

Sú kvalitné krmivá len záležitosťou špičkových fariem?

Dosť často to súvisí s generačnou výmenou vo vedení podnikov. To čo bolo včera vnímané ako násens, sa po zmene vedenia, resp. majiteľov stáva v mnohých prípadoch samozrejmosťou. Cítíme to už pri komunikácii, kde dochádza k zmene pri zadávaní špecifikácií strojov. Nová generácia stredných a vyšších manažérov dokáže účinne získavať informácie o technologických novinkách z internetu. My tu potom plníme úlohu sprostredkovateľa, keď organizujeme odborné exkurzie na zahraničných farmách, kde už predmetné technologické linky fungujú v praxi. Najčastejšie sa s farmármi vyberáme do ČR, kde je okrem toho pozitívom aj absencia

jazykovej bariéry, ktorá umožňuje komunikovať našim farmárom priamo s ich českými kolegami. Nehovoriac o tom, že okrem technických záležitostí sú tieto návštevy inšpiráciou aj pre ďalšie stránky riadenia podniku (napr. výživa HZ).

Bielkovinové siláže dorábajú, samozrejme, aj chovatelia oviec a kôz. Ako sú na tom z hľadiska technologických liniek na ich výrobu?

V tomto odvetví živočíšnej výroby badať, že sa veci hýbu správnym smerom. Vidieť to nielen na tom, že zavádzajú strojové dojenie, ale aj na spomínaných technologických linkách na výrobu krmív. Nezávisí od toho, či daný chovateľ má alebo nemá aj stádo hovädzieho dobytku. Dalo by sa povedať, že potrebu modernizácie vníma intenzívne väčšina stredných a veľkých chovateľov oviec a kôz.

Dôležitou súčasťou technologických liniek na výrobu bielkovinových siláží sú aplikátory inokulantov. Aké trendy pozorujete v tejto oblasti?

V prvom rade je potrebné povedať, že pokiaľ je dodržaná optimálna zrelosť a technologický postup, tak inokulanty nemôžu nájsť uplatnenie, avšak súčasné turbulentné počasie a nároky

na výkonnosť si vyžadujú využívanie silážnych inokulantov. Existujú aplikátory ponúkané predajcami zberových liniek, používané sú však zariadenia ponúkané predajcami silážnych inokulantov. Tento stav má logické vysvetlenie: Lepšie je siahnuť po špecifickom riešení pre daný silážny inokulant. Niektorí predajcovia zas ponúkajú výhodné prenájom týchto zariadení odberateľom svojich silážnych inokulantov.

To, či farmár používa biologický, alebo chemický konzervant závisí od podmienok počas silážovania, v ostatnom čase som si všimol zvýšenú mieru využívania chemických silážnych konzervantov. Z tých biologických sa viac stretávam s používaním granulovanej formy inokulantov. Používanie chemických konzervantov je tiež do veľkej miery spájané s následným vakovaním silážovanej hmoty. Táto pracovná operácia je veľmi často vykonávaná službami a tie viac pracujú s chemickými prípravkami, pretože pre ne predstavujú vyššiu mieru istoty.

V linkách na výrobu konzervovaných objemových krmív sú v zásade dve možnosti: Prvou sú zberacie rezačky a druhou samozberacie vozy. Vaša firma ponúka tú druhú.

Naša filozofia vychádza z ekonomickej výroby konzervovaných objemových krmív. Pri zaradení samozberacieho voza do technologickej linky sa dosahujú o 50 % nižšie náklady v porovnaní so zberacou rezačkou. Toto zariadenie totiž nakosenú hmotu nielen pozbiera, ale ju aj nareže a čo je hlavné, prepraví ju na miesto určenia. Výhodné je aj to, že moderné samozberacie vozy, dokážu odviezť naraz až 20 t hmoty. Samozberacie vozy, je možné taktiež využiť aj pri preprave sena, slamy či kukurice od rezačky pri jej silážovaní, čím si nachádzajú veľmi široké uplatnenie.

Nehovoriac o tom, že ak podnik nemá vlastnú zberaciu rezačku, môže sa stať, že v dôsledku meškania rezačky „v službách“ dôjde k disproporciám medzi množstvom nakosenej hmoty a kapacitou rezania, zberu a odvozu a časť hmoty sa musí nechať dosušiť na seno, resp. sa môže aj znehodnotiť. Presušenú hmotu v žiadnom prípade neodporúčam voziť do silážneho žlabu.

Moderné samozberacie vozy sú vybavené automatickým ostrením nožov, čo pomáha predchádzať problémom pri rezaní hmoty, ktorá je na rozdiel od zberacích rezačiek tlačaná smerom k nim. Toto preventívne opatrenie eliminuje dôležitosť ľudského faktora pri udržiavaní ostroti rezacích nožov.

Zostaňte ešte pri skladovacích kapacitách. Pozorujte aj vy trend ústupu od používania silážnych vakov a balíkov a návrat k silážnym žlabom?

Určite. Tu sme bohužiaľ, nie vždy vlastnou vinou ustúpili od používania technológie, ktorá sa ukázala ako najvhodnejšia. Napríklad v ČR nebola taká zrejme tendencia ústupu od používania silážnych žlabov ako u nás. Na druhej strane treba povedať, že tam mali farmári zo strany štátu už dávnejšie podporu nielen na obnovu existujúcich, ale aj na výstavbu nových silážnych žlabov.

U nás sa pod pokles miery využívania silážnych žlabov podpísal pomer ich veľkosti k počtu chovaných zvierat (to sa rieši predeľovaním žlabov po šírke) a v neskoršom období aj značne prísna legislatíva spojená s budovaním nových skladovacích kapacít na objemové krmivá. V ČR to kompenzovali systémom podpôr na výstavbu nových – technicky náročnejších silážnych žlabov. U nás sa takéto problémy riešia s určitým časovým oneskorením, čo zväčša spôsobí to, že sa takéto opatrenia z veľkej časti minú účinku. Aj z vyššie uvedených dôvodov preto vzrástla miera využívania vakovacích technológií v procese silážovania. Na druhej strane zostáva nie celkom doriešená otázka, čo s odpadom, t.j. silážnymi vakmi po ich použití.

Nesmieme zabudnúť na prestrešenie silážnych žlabov.

Tento trend je možné badať pri výstavbe časti nových silážnych žlabov aj u nás. Tu treba povedať, že na Slovensku nejde o žiadnu novinku. Prestrešené silážne žlaby sa tu stavali aj pred 30 či 40 rokmi. To však bolo spojené skôr s pocitom istej výnimočnosti, pretože ich mali len tie podniky, ktoré boli dobre zapísané u vtedajšej „vrchnosti“.

Odborníci sa celkom nezhodujú na tom, či treba navezenú hmotu pri viacdňovom silážovaní prikryť na noc plachtou, alebo nie. Aký je váš názor?

Nerád by som sa staval do roly arbitra. Táto dilema sa dá vyriešiť napr. aj tak, že budú silážne žlaby užšie a silážovanie v nich je potom možné ukončiť v priebehu jedného dňa (tomto smere sú už aj nás mnohé pozitívne príklady). Ďalšou výhodou je, ak sú silážne žlaby prekryté, pretože to prikryvanie medzi jednotlivými dňami je zdôvodňované najmä hrozbou, že do silážovanej hmoty v noci naprší.

Z hľadiska utlačania silážovanej hmoty v žlaboch sa v mnohých podnikoch s úspechom používajú staré, overené mechanizmy.

Máte pravdu. Veľmi obľúbené sú buldozéry Stalinee či klasické DTčka. K najmodernejším a najprogressívnejším zariadeniam však patria súpravy vyrobené z kolies železničných vagónov, ktoré sú zavesené na zadnom trojbodovom závесе traktora. Ideálna je kombinácia tohto zariadenia s bubnovými rozvrstvacími valcami na prednom trojbodovom závесе traktora. My ponúkame obdobné riešenie priamo na samozberacom voze, keď sa pomocou rozdrúvacích valcov na zadnej jeho stene navrstvuje hmotu pri prejazde silážnym žlabom.

Posledné spomínané technické riešenie ide však proti odporúčaniam, aby do silážneho žlabu nevchádzali stroje, ktoré by mohli byť znečistené zeminou z poľa či z dopravnej cesty.

Pri vývoji počasia (sucho) v ostatných rokoch v tomto nevidím veľké riziko. Ďalším aspektom je to, že takto ušetríte nielen čas a stroje, ale aj ľudí, ktorí by museli túto hmotu rozvrstvovať. Predsa len tá veľká kopa, ktorú vyložíte na okraji žlabu alebo pred ním sa nerozhrne sama a netrvá to pár sekúnd (najmä pri veľkých objemoch hmoty).

Okrem toho, pokiaľ som sa stretol s nejakými problémami s kvalitou siláže v dôsledku jej znečistenia zeminou (vysoký obsah popola), tie skôr vznikali v dôsledku malej výšky strniska.

S výškou strniska súvisí aj počet kosieb za rok.

Áno. Tu vidím veľké rezervy v našom prístupe, najmä pokiaľ ide o trvalé trávne porasty (TTP). Zatiaľ čo my ich kosíme dva-, možno trikrát do roka, naši kolegovia v Rakúsku či vo Švajčiarsku vedia v niektorých rokoch zobrať až 7 kosieb. Takto vlastne nedokážeme naplno využiť živinový potenciál TTP a „tlačíme“ viac na využívanie krmovín na ornej pôde (najmä na kukuricu na siláž).

Ďalšou vecou, ktorá pomáha zvyšovať počet kosieb, je ostrosť nožov na kosačkách. Zatupené nože spôsobujú „strapaté“ konce na pokosenom poraste, čo predlžuje čas regenerácie porastu o 3-7 dní. Pritom nové nože nie sú drahé (jeden nôž stojí 1,5-2 €) a navyše, moderné zariadenia majú rýchly systém výmeny týchto nožov.

Do akej miery využívajú podľa vás farmári možnosť väziť jednotlivé fúry navezené do silážneho žlabu?

Túto pracovnú operáciu využívajú najmä tí farmári, ktorí majú k dispozícii moderné digitálne váhy. Niektorí vážia všetky fúry, iní 80-90 % navezenej hmoty. Ďalšou možnosťou je inštalovanie váh do samozberacích vozov.

Dôležitým aspektom kvality krmív je aj starostlivosť o TTP. Ako sa podľa vás starajú slovenskí farmári o svoje pasienky počas sezóny?

Bývali obdobia, keď starostlivosť o lúky a pasienky na jar a na jeseň pokrývala (bola považovaná za luxus). V súčasnosti sa už, našťastie, stáva samozrejmosťou, že farmári na jar lúky pobránia, porasty prihnoja. Po ukončení pasienia na danom „hone“ pokosia nedospasky, aby lepšie prebiehala regenerácia porastu. To isté urobia aj na jeseň pred definitívnym „zatvorením“ pasienku.

Farmári v niektorých oblastiach majú špecifické problémy a ich riešenie je tiež špecifické. Napríklad v okolí Banskej Štiavnice je zvykom na jar valcovať lúky a pasienky, aby sa späť do zeme zatlačili zo zeme „vzlínajúce“ kamene.

Niekdže zas zarovnávajú krtince smykom.

Áno. Smykovanie lúk a pasienkov však môže byť aj opatrením kompenzujúcim stopy po „nájazdoch“ čried diviakov.

Súčasťou starostlivosti o TTP je ich dosievanie.

Tu by sa nemalo zabúdať, že najvhodnejšie je priame dosievanie bez nutnosti orby. S nami spolupracujúce podniky majú veľmi dobré skúsenosti s dosievaním miešanky (v dávke 20 kg/ha) pomocou bezrobovej sejačky so zdvihnutými diskami (napr. na Orave či Liptove). Táto pracovná operácia sa vykonáva spravidla po prvej kosbe. Okrem toho pri nej dochádza aj k zarovnaní povrchu parcely.

Za rozhovor poďakoval Marián Dukas

Snímka: Marián Dukas